

A kötet befejező részében három andragógusképző programmal találkozhatunk, végül a felnőttképzés magyar nyelvű irodalmából kaphatunk ízelítőt. A könyv modellértékű a tudományos tartalom igényes, ugyanakkor közérthető megformálása vonatkozásában is.

Kiválóan tanulmányozható, a viszonylag önálló fejezetekből álló, jól szerkesztett kötet egyben tankönyv is, amit jó szívvel ajánlok a humán szervezést, menedzselést tanulmányozóknak, de a vállalkozóknak, a gyakorló vezetőknak és a már pedagógus kollégáknak is.

Ez esetben kívánatos említést tenni a könyv kiadását vállaló és elismerésre méltó módon teljesítő OKKER Oktatási Irodáról is, amely az aktuális témák iránt rendkívül fogékonynak bizonyult számos kiadványával ebben a gyorsan változó világunkban.

DR. VARGA ISTVÁN
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Dr. Tóth Lajos: Magyar nyelvű oktatás a Vajdaságban 1944-től napjainkig

Dr. Tóth Lajos professzor könyve a szabadkai Életjel Könyvek sorozatban jelent meg 1994-ben. E kötet létrejöttét segítette a Magyar Köztársaság Művelődési és Közoktatási Minisztériuma is.

Tóth professzor több mint négy évtizede gondozza a magyar nyelvű tanítás ügyét a Vajdaságban, tudományos kutatómunkája mindenkor szorosan kapcsolódott a gyakorlati pedagógiai munkához, az iskolához, a magyar tannyelvű oktatás helyzetéhez. Az ott élő magyar kisebbségnek ez sorskérdés, s Tóth professzor kötelességének érezte, hogy behatóbban foglalkozzék a megoldásra váró problémák elemzésével.

A könyv nyolc fejezetre tagolódik a szerb-horvát-szlovén, illetve jugoszláv királyság hagyatékától a magyar tannyelvű oktatás jövőjét felvázoló elgondolásokig.

A vajdasági magyarság lélekszámának alakulása szorosan összefügg az anyanyelvükön tanuló magyar ajkú tanulók lélekszámával. Az alábbi táblázat önmagáért beszél.

	A magyarok lélekszáma a Vajdaságban	
Év	A magyarok száma	Százalék
1948	428932	25,6
1953	435345	25
1961	442561	23,8
1971	423866	21,7
1981	385356	18,9
1991	340901	16,9

A tanárképzés helyzetére jellemző, hogy a második világháború befejezése után óriási hiány mutatkozott általános iskolai és algimnáziumi tanárokból. Először egyéves tanfolyamok szervezé-

sével próbálták pótolni a hiányzó tanerőket, majd 1946-tól megkezdte működését az Újvidéki Tanárképző Főiskola, ahol magyar szakos tanárok is képeztek.

A könyv nyolcadik fejezete a múlt örökségének figyelmeztető tanulságait tárgyalja, melynek még ma is legtöbbje aktuálisnak mondható. A volt Jugoszláviában az öngazgatáson alapuló szocializmus – amely eltérő volt a szovjet mintától – maga után vonta a decentralizációt, mely nem hozott igazi megoldást az oktatásban sem.

Ma is tapasztalható a nemzetiségek anyanyelvű oktatásának csorbitása, jogszűkítése. Pl.: 15 kisebbségi tanuló szükséges ahhoz, hogy részükre megszervezzék az anyanyelvű oktatást, vagy az anyanyelvű oktatást kiegyenlíti a kétnyelvű oktatással. A középfokú oktatás esetében egyenesen favorizálja a kétnyelvű oktatás bevezetését a kisebbségek számára.

Tóth professzor ma is úgy látja, „most van a legnagyobb szükség a rendelkezésre álló, elsősorban szakmai, hagyományos és szellemi erők mozgósítására és összefogására, hogy a velünk együtt élő délszlávok és más népek iránti tolerancia szellemében, az egyenrangúságon alapuló együttműködést szorgalmazzon, találjuk meg a jövő felé vezető utat, amely megtépázottan és megfogyatkozva is biztosítja fennmaradásunkat és fejlődésünket.” Őszintén ajánlom e könyv elolvasását tanár kollégáimnak.

Életjel Könyvek 56., Szabadka 1994.

DR. DOMONKOS JÁNOS
Fővárosi Iskolaszaktanatórium
Budapest

Raffay Ernő: Magyar tragédia

TRIANON 75 ÉVE

A Püski Kiadó – hagyományaihoz híven – most megint olyan érdekesítő könyvet nyújt át az olvasóknak, melyet szinte nem lehet letenni. Ha jellemezni szeretnénk a könyv tartalmát, leginkább a könyvszöveg felidézésével lehetne a legjobban. Idézzünk néhány gondolatsort a szerzői szövegtől nem túlságosan eltérve. Ez adhat leginkább kedvébresztést elolvasásához.

– A jelenlegi magyar határokat az 1947-es párizsi békeszerződés határozza meg. 1975 óta máig érvényes a Helsinkii Záróokmány. Ez lehetővé teszi a *határok békés megváltoztatását*. Megfelelő nemzetközi diplomáciai előkészítés után célszerű felvetni a magyar határok megváltoztatását békés úton, nemzetközi tárgyalásokon. A kisantant országok 75 éves nemzetiségi politikája erre kényszeríti rá a magyarságot.

– Az elmúlt 75 év tapasztalatai alapján történelmi megegyezést kellene elérni a szomszédos népekkel. Ennek feltétele: a volt magyar területek nemzetközi ellenőrzéssel történő tisztességes megosztása. Ahol románok laknak, legyen az övék, ugyanígy a szlovákoké, ukránoké és szerbeké az általuk többségben lakott terület. A magyar lakta részek tartozzanak Magyarországhoz. A vegyesen lakott területeket pedig paritásos alapon lehetne megosztani. Természetesen minden területen figyelembe kellene venni az azóta bekövetkezett román, szlovák és szerb erőszakos betelepítéseket, amelyekkel mesterségesen megváltoztatták e részek etnikai arányait – mutat rá a könyv.

– Történelmi tény – hangsúlyozza a szerző –, hogy Trianonban Magyarországot a döntés meghozatala előtt nem kérdezték meg, róla nélküle döntöttek. Ez a tény, hogy nem